

ЙОАН ГРИГОРЕСКУ МОМЧЕТО И КОНДОРЪТ

Превод от румънски: Мая Якимова, 1979

chitanka.info

Като хищник, кондорът вдъхваше страх. Кралската птица от Кордилерите имаше здрав като кремък и извит като ятаган клюн, остри нокти и сиви крила със златист оттенък. Върху плешивата му глава се жълтееше красива качулка.

Кондорът стоеше неподвижно в клетката, пълна с бели кости — дори в плен не променяше гордата си, величествена поза. Само тези, които му обръщаха достатъчно внимание и искаха да открият какви тъмни инстинкти се крият под навъсената му външност, забелязваха, че понякога очите на хищника са безкрайно тъжни като очите на куче, загубило стопанина си. Погледът му разкриваше ням укор, отправен към хората. Когато посетителите на зоологическата градина спираха при клетката, виждаха само една неукротима свирепост, клюна, създаден за убиване и скубане, изкривените нокти, впиващи се в сухото дърво. Покорна величественост и спотаена сила. А това предизвикваше у хората доволство.

Само едно дете успя да разбере истинския характер на кондора и се осмели да влезе в желязната му клетка. Момчето изглеждаше шестгодишно, макар да беше навършило вече девет. Имаше рахитичен гръден кош, тънички ръце като клонки на дърво, расло без слънце, и големи черни очи, пълни с тъга. Неестествено едрата му глава сякаш по чудо се държеше на тънкото вратле. Ходеше в сива ризка и къси панталонки, от които се подаваха хилавите му крака.

Наричаха го Филип. Познаваше всички хищници в зоологическата градина и на всеки от тях бе измислил прякор. По цели часове гледаше очите на кондора, пълни с неми въпроси. Необяснимо как усещаше, че между него и птицата има някаква необикновена, тайнствена връзка. Може би тъкмо това го караше всеки ден да ходи при нея.

Момчето се промъкна в клетката. Сърцето му лудо тупкаше в гърдите, краката му трепереха, но не изпускаше от очи хищника, който с нокти унищожаваше сухото дърво. Неочаквано кондорът разпери крила, закри с тях целия небосвод над клетката. Изплашеното момче не смееше да избяга. Хищникът обърна клюн към крехкото същество. Малкото момче под дървото се вкамени. Не можеше да откъсне поглед от огнените очи на кондора. Дълго се гледаха един друг. После птицата започна да се спуска надолу, но детето не помръдна от мястото си. Най-сетне кралският кондор показва признаци на примирие. Пламъкът

в очите му изгасна, сякаш бе решил да остави плячката си жива, докато пак не огладнее.

* * *

До този ден момчето не се осмеляваше да приближи клетката на кондора, защото веднъж видя как хищникът разкъса една непредпазлива катеричка, качила се на сухото дърво в клетката. Птицата я разкъса на парчета, но не я изяде. Наказа я, защото тъй глупаво бе използвала свободата си. После на момчето му се стори, че старият кондор плаче, и го съжали.

От птицата се страхуваше и бащата на Филип. Нещо необикновено в държането на хищника, което не беше се запазило у никое друго животно в зоологическата градина, респектиреше всички. Кондорът още пазеше своята величественост, неподатливост и ненавист към тия, които го бяха затворили и изложили на показ в клетка.

Птицата изкряска и изведнъж всичко в зоологическата градина утихна, сякаш над гората бе прелетяла смъртта. Откъм зелените храсти се чу крясък на павиан. Кълвачът, който понякога се осмеляваше да търси храна в сухото дърво на кондора, кацна на горния край на мрежата и зачака да види какво ще се случи. Детето трепереше и не можеше да отмести очите си от очите на птицата, в които проблясваше пламъкът на гнева и дълго очакваната победа. В очите на момчето нямаше никакъв страх и тъкмо това разколеба пернатия хищник, попречи му да се спусне към жертвата.

Момчето нямаше оръжие. По изпотените слепоочия и върху тънката шия изпъкнаха сини жилки. В тях туптеше жива кръв и кондорът добре знаеше това. Стигаше само да помръдне и да забие извития си клюн в момчето, но нямаше смисъл, защото беше сит. Неведнъж бе виждал детето да се мотае около клетката и чакаше. Щом посмя да влезе в нея, ще дойде и втори път.

— Казвам се Филип, — проговори момчето. — Силен си, имаш огромни крила и остър клюн. Всички се страхуват от тебе. Но аз не се боя... Почакай, не мърдай! Тук е мръсно и мирише, дървото ти вече започна да гние. Ще те наричам Филип, както ми казват и на мен.

Много ми се иска да имам такива крила и да летя като тебе. Ще ти чистя клетката, а ти ще ме научиш да летя. Съгласен ли си?

Кондорът престана да руши с нокти сухия клон и погледна към момчето веднъж с едното, веднъж с другото око като кокошка, търсеца червейчета.

Мъжът, който дотича, бе въоръжен с дълъг прът, завършващ накрая с кука.

— Къш, къш! — крещеше той с всички сили и размахваше пръта. — Къш, проклетнико!

Замахна и удари по клетката. Кондорът стремително се хвърли върху железните пръчки. В миг Филип усети, че всичко може да свърши зле, и изскочи навън. Храбростта на човека, защитен от железни пръчки, му се стори глупава, а безсилието на птицата — унижително. Разплака се и с всички сили започна да дърпа баща си от клетката.

— Ти, кутре такова, защо се тикаш в ноктите на това чудовище? Нима си мислиш, глупчо, че съм те отгледал, че съм страдал с тебе само за да те разкъсат на парчета?

Преди да започне работа в зоологическата градина, бащата на Филип беше метач в транспортното депо. А в зоологическата градина попадна случайно.

Веднъж отишъл на цирк да погледа смешници и разни екзотични животни. На томболата там продавали стара камила, която вече не можела да излиза на арената. Изтеглили точно неговия билет. Печалбата на камила управлението на цирка смятало за шега. Щом Ципцип (такъв му бил прякорът) разбрал, че след представлението камилата я очаква пустинята на смъртта, поискал да му дадат печалбата. На съдържателя не му оставало нищо друго освен да отстъпи и тъй Ципцип се озовал на улицата със старата камила. Размислял какво да прави с болното чуждестранно животно.

Започнал да я храни с хляб и мляко. Камилата ядяла и пиела за двама, кашляла и кихала като човек и гледала стопанина си с доверие в очите, но да мре не се и сецала.

След няколко седмици камилата започнала видимо да пълнее. Ципцип издържал така цялата зима и една нощ я извел извън града, метнал се на последния трамвай с решението завинаги да изостави своя повереник.

Камилата, сякаш отгатнала намерението му, се спуснала след нощния трамвай и разбудила заспалите вече хора. Тогава някой го посъветвал да я подари на зоологическата градина. След това Ципцип решил завинаги да остане сред животните и започнал работа като гледач в зоологическата градина. Там намерил своя истински дом и спечелил малко имущество: оженил се за стара мома, която му родила син. Жена му умряла при раждането. Нарекъл сина си Филип и го отгледал с помощта на ветеринарния лекар, който два пъти седмично идвал в зоологическата градина да преглежда животните.

Филип бил тихо дете. Още нямал две години, когато баща му на шега го сложил в торбата на австралийското кенгуру, чието малко било умряло. Филип се почувствал тъй добре там, че дори заспал. По-късно се люлеел между гърбиците на камилите, лазел по шията на жирафа, качвал се на щрауса, плувал между бобрите и видрите, играел си с мечето.

Така растеше момчето и за света извън оградата на зоологическата градина знаеше малко. Не обичаше хиените и влечугите. С бенгалския тигър Пандит разговаряше от съответно разстояние, но двете малки на Сиера, злата и опасна лъвица, станаха партньори в игрите му, а многобройното семейство на маймуната Маргиоли от Ява го смяташе за роднина.

* * *

С течение на времето Филип се сдружи с кондора. Баща му се помири с тяхното приятелство, разбра, че между двете същества — хищната птица и слабото дете — съществува необяснима връзка.

Кондорът толкова свикна с Филип, че ядеше само това, което му носеше той. Това безпокоеше Ципцип. Той ненавиждаше хищната птица, страхуваше се от прищевките ѝ и искаше да затвори клетката със здрав синджир и катинар, преди кондорът да изпробва силния си клюн върху крехката главица на синчето му.

Само че не успя да осъществи намерението си, тъй като в същия ден, когато реши да заключи завинаги клетката, в зоологическата градина се случи нещо непредвидено. Ципцип се мъчеше да отпрати Филип някъде и точно в този миг до тях се приближи братат мъж.

— Какво правите? — запита той.

Ципцип чак тогава забеляза зад гърба му още един мъж, явно по-млад.

— Каквото дойде — отговори уклончиво и после добави: — Грижа се за животните. Това какво ви интересува?

— Трябва ни вашият кондор.

— За какво ви е? Не може да се яде, яйца не снася, защото е мъжки. Само може да го препарирате.

— Добре, добре — прекъсна го брадатият. — Колко искаш за него?

— Сбъркали сте адреса. Тук не е пазар, нито пък това е кокошка. Вижте само как ви гледа — с очи ще ви разкъса. Имам камила, стара е, но за препариране става...

— Имаме си камила в реквизита — засмя се по-младият. — Друга не ни трябва. Той е филмов режисьор — продължи той и посочи брадатия. — Ще снима филм, дългометражен, широкоекранен. Знаете ли какво е това?

На Ципцип се хареса, че му говори на „ви“.

— Да — отговори.

Брадатият попита:

— С кого да се разберем за кондора?

— Не е за продан.

— Тогава ще го вземем назаем и после ще го върнем.

— А ако ви излети пред очите?

— Няма да излети, ще го завържем с найлоново влакно. Ще литне, докъдето му позволим.

— Ако искате, наминете пак. Може и да се съгласи. Но как ще го отнесете?

— Това е твоя грижа... Ще изкараш двеста леи, приятелче — започна да го съблазнява режисьорът. — Ще бъдеш статист. Ние ще те вземем.

— От клетката може да го изкара само моя син. Само него слуша той!

— И синчето ще вземем. Ще му платим сто леи. На колко години е? — попита операторът.

— На девет.

— На деца даваме само по петдесет. Такава е заповедта. Вярно, малко е, но изкуството иска жертви. Извикай го! — заповяда операторът.

— Дайте и на него сто леи и готово. И нека ви дадат кола с мрежи, та няма да го понесем на гръб. Къде ще снимате?

— В планината... на сто километра оттук.

* * *

Наистина само Филип успя да примами кондора от клетката. Измъкна го във волиера от дебела тел. После натовариха птицата в кола, покрита с мрежа, Филип следеше кондора през прозорчето на задната стена на кабината. За първи път отиваше толкова далеч от къщи и неочакваното пътуване дразнеше любопитството му.

Напред вървеше колата с режисьора, след нея — колата с обуздания кондор. Филип седеше между баща си и шофьора и често поглеждаше своя крилат приятел, за който излетът в планината не беше радостно събитие.

Щом наближиха, кондорът притисна с гърди мрежата и загледа към планината, сякаш в паметта му оживяваше нещо отдавна забравено.

Най-сетне стигнаха до един обрулен от дъждовете и вятъра връх, който в профил приличаше на някакво езическо божество, обитаващо планинската седловина. Там разтвориха камерите и прожекторите.

Наоколо се разхождаха около двадесет души, облечени в животински кожи и въоръжени със стрели. Между тях имаше едно момиче със златни коси, каквото Филип дотогава не беше виждал. Лицето му беше бяло като на кукла. Тесен пояс от леопардова кожа скриваше гърдите му. То приближи до колата и запляска с ръце като дете.

— Прекрасно, точно това ни трябваше. Къде го намерихте...? Вие сте истински мъж! Предполагам, че е дресиран и няма да ни навреди...

— Започваме! — извика режисьорът. После каза на момичето: — Тази птица не хапе, но къса на парчета. Моля ви, не се приближавайте

към нея. По-опасна е и от тигър. Само момчето може да се справя с нея. Как се казваш, момче?

— Филип.

— И как се разбираш с кондора?

— В същност никак, той просто ме слуша.

— Вържи го за крака — каза той, като му подаваше найлоновото влакно, — и го отнесе горе на върха. Ще ти кажем кога да го пуснеш.

В този миг пристигна Ципцип и грабна влакното от ръцете на режисьора.

— Почакайте! — Това влакно става за въдица, а не да задържа такава силна птица.

— Опитай се да го скъсаш!

Ципцип намота влакното около ръката си, стисна юмрук и опъна, колкото можа. Влакното се поизпъна, но не се скъса.

— Ама че е здраво! Е, нека да бъде, както казвате...

— А ако ми избяга? — попита момчето баща си.

— Ще го стигнеш.

— А ако излети?

— Няма да излети. Та да не е глупак, че да излети. Къде ще намери такъв живот като при нас. Хайде, направи възел, както съм те учил, и добре го затегни. Другия край ще завържем за колата... Не бой се, няма да ни избяга.

— Ще отлети, татко, зная, че ще отлети... И никога повече няма да го хванем.

— И да отлети, нали тези ще ни го заплатят.

— Готови ли сте? — извика режисьорът. — Колко още ще се бавите?

Ципцип повдигна мрежата откъм задната врата на колата и побутна Филип. Почака, докато момчето завърза краката на кондора, прекара края на влакното през прозорчето на шофьорската кабина и издърпа от кабината голямата телена клетка. Кондорът беше поизплашен от самите хора.

Чу се заповедническият глас на режисьора:

— Готово! Започваме! Тишина, снимаме! Всички по местата! Вие, госпожо, застанете на мястото си! Момче, пусни птицата!

Кондорът стъпваше тежко и следваше Филип, който държеше влакното колкото се може по-свободно. Ципцип стоеше при колата и

размотаваше макаратата. Кондорът сякаш се готвеше за нещо, сякаш предчувстваше, че на края на пътя го очаква свобода, и пристъпваше след момчето.

Наоколо цареше напрегната тишина. Всички бяха на определените места, златокосата жена застана на колене и започна да прави някакви неразбираеми поклони. Режисьорът обясни на Филип какво да върши по-нататък.

— Остави го да се приближи на скалата, но го дръж изкъсо, за да не полети по-рано. А ти се скрий някъде, за да не влезеш в кадър, щото всичко ще пропадне. Щом чуеш изстрел, пускай го да лети!

— Какъв изстрел, господине? Кой ще стреля?

— Аз. Трябва да принудим кондора да хвъркне. Ще стрелям близо до него, ти пускаш влакното и птицата ще литне толкова високо, колкото ѝ позволим. После ще го накараме да повтори същото още няколко пъти.

— И пак с пушка?

— С пистолет.

— С истински патрони?

— Почти.

— Недейте, чичко! За това не сме се уговорили. Моля ви, не стреляйте.

— Та това са халосни патрони! Служат само да изплашат птицата, за да излети навреме. Разбираш ли?

— Хей, чичко... Не може ли някак другояче?

— Не може. Та това е нищо работа, сам ще видиш.

— Добре, но защо този мъж носи пушка?

— Той е охрана, пази ни. За всеки случай.

— За какъв случай?

— Всичко може да се случи. Сам каза, че птицата е опасна. Тук има известни актьори. Никой няма да играе без охрана. Но не се безпокой, той стреля само в крайни случаи. Честна дума.

— Добре, чичко!

Кондорът послушно подскочаше зад гърба на Филип към върха. Там момчето се спря, погали го по крилата и му пошепна няколко успокоителни думички.

Огромната птица изглеждаше отдалеч като символ на безпощадната смърт. Бели облаци изпълваха наоколо долините.

— Хей, момче, пригответи се! — до ушите му достигна гласът на режисьора, усилен от мегафона.

Филип се отдалечи от кондора. В ръката си, с която държеше влакното, усещаше всяко движение на птицата. А тя с всички сили се мъчеше да разкъса найлоновото влакно.

После се разнесе железният глас на режисьора:

— Готово! Почваме!

Точно в този миг изтрещя изстрел.

Филип пусна влакното, но кондорът не полетя. Само размърда крила, сякаш се опитваше да запази равновесие, и яростно запляска с тях по скалата.

— Стоп! Стоп! — обади се мегафонът. — Ти, сополанко, защо не го пусна?

Скоро режисьорът, целият червен от гняв, застана пред Филип.

— Господине, аз го пуснах, вижте! — извиняваше се момчето.

— Тогава за какъв дявол не хвъркна?

— Не зная. Може би, защото е вързан.

— Да не е глух?

— Не, не е глух. Ще го извикам. Искате ли?

— Тогава му викни да литне! И го развържи!

— Как да го развържа?! Ами ако не се върне?

— Да върви по дяволите. Ще направя един кадър и край! Рискът не е голям. Освен това нали каза, че те слуша! Хайде, пусни го!

Филип очакваше, че кондорът ще литне и после ще отлети към своята родина на другия край на света. Да става каквото ще, няма да го вика да се върне.

Момчето отново излезе на върха и освободи краката на кондора. Птицата втренчено гледаше Филип, който го погали по крилата и си тръгна.

— Внимание! — чу се от мегафона. — Готово! Опреску, изстрел, но гледай да не го улучиш. Двамата ще стреляме едновременно.

Филип забеляза как режисьорът вдига пистолета. Мъжът с пушката доближи приклада до гърдите си. Двата изстрела изтрещяха почти едновременно със заповедта на режисьора: „Камера!“

Кондорът се затресе, сякаш куршумът го беше улучил точно в сърцето. Широко разперените му крила се удряха в скалата и

безпомощно махаха из въздуха. Камерите снимаха още няколко минути. Мегафонът започна да сипе водопад от проклетия:

— Стоп! Стоп!

Филип видя как режисьорът вдигна един камък от земята и ядосано го захвърли към птицата. Не я улучи. Друг мъж взе от земята нещо тежко и го хвърли с всички сили. Удари кондора точно в гърдите. Птицата загуби равновесие, но не се строполи.

— Не хвърляйте! Оставете го на мира! — крещеше Филип колкото сили имаше и се втурна към птицата.

Хората в кожи заплашително приближаваха и насочваха тъпите си копия към птицата.

— Не го докосвайте! Махайте се! — крещеше Филип. Режисьорът се промъкна между статистите и пристъпи към Филип. След него, ужасен и уплашен, крачеше Ципцип.

— Какво става сега? — попита режисьорът.

— Не зная, чичко, не го обиждайте — започна да хленчи и се разплака момчето.

— Откога е в клетка?

— Минаха около двадесет години, откакто го видях за първи път. Тогава го докараха съвсем млад — обясняваше Ципцип.

Режисьорът погледна кондора, който явно се готвеше за отбрана.

— Да не е болен? — каза той, вече с по спокоен глас.

— Не, чичко, не е болен.

— Тогава изчезвайте! Изчезвайте с тази боядисана врана! Момче, вземи си кокошката и недей да плашиш повече с нея хората... Гледайте, госпожо, какви криле има тази птица, вижте ги само!

Филип бавно водеше кондора след себе си, провирайки се през тълпата. Даескалеску тихичко се прокрадна отзад и ритна птицата. Тя светкавично се обърна и заби края на клюна си в прасеца на нахалника. Чу се страшен вик, Даескалеску се отпусна на земята и всички се разпръснаха от страх. Филип измъкна клюна от крака му. Мъжът скимтеше:

— Осакати ме, братя! Осакати ме. Защо не го застреляте? Опреску, къде се мотаеш? Всички ще ни довърши. Стреляй, нека издъхне! Какво съм му направил?!

Филип заедно с кондора вече се беше качил в колата и тъкмо тръгваха. Засипа ги буря от камъни, които забарабаниха по ламарините

на колата.

И никому не дойде на ум, че кондорът отдавна се бе отучил да лети.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.